

Pi de Cabanyes: 'Esquinçalls d'una bandera'

Ressenya publicada a *Avui* (19-06-1977)

Maria Aurèlia Capmany

Cada vegada que llegeixo un text que se m'ofereix com a antinovel·la, o simplement com a no-novel·la, m'adono del prestigi, de l'arrelament, de la força gairebé visceral del relat novel·lístic. No m'entretindré a explicar, ara, aquí, el procés de destrucció de la novel·la, que per uns comença amb *Madame Bovary*, d'altres amb *Mrs. Dalloway*, d'altres amb *Finnegan's Wake*. Des d'un cert moment, però, la novel·la deixa de ser novel·la per continuar essent això que en diem novel·la. És clar que també podríem prendre, com a punt de partida, aquell bell moment en què Proust decideix de fer la novel·la, tot contant-nos com fa la novel·la.

De tots els antinovel·listes catalans, i comptem avui amb un grup heterogeni i creatiu de text-anti, Oriol Pi de Cabanyes és el qui ens ofereix una trajectòria més lúcida i rigorosa. Des d'una primera novel·la, en la qual el narrador es llençava al corrent del ritme narratiu sense prendre cap precaució visible, vull dir, que li importava més tot el que tenia per dir que no pas la furiosa actualització de la manera de dir-ho, va passar a un llibre decididament pensat i meditat, quasi distant, amb un tempo narratiu tan minuciosament escandit que feia pensar en la immobilitat. De la primera novel·la a la segona hi ha tot un aprenentatge per a convertir un llenguatge après en una manera de dir i de fer. Algú va dir que no hi ha literatura sense una moral del llenguatge, i d'entre les moltes conseqüències que podríem extreure d'aquesta suggestiva afirmació hi ha el fet que

el llenguatge no és simplement vehicle d'idees preconcebudes ni signes d'objectes, sinó que és ell mateix la forma de les coses. *Esquinçalls d'una bandera* resulta que és el llenguatge que el seu títol expressa, car el narrador ha volgut fer del seu llenguatge una glòria malmesa, servint-se d'una expressió deliberadament àulica, deliberadament èpica per a oferir-nos, al mateix temps, les deixalles, el residu d'aquesta grandesa feta immediata i misèria.

El narrador ha triturat a consciència tot el que podria ser temptació de coherència i de continuïtat. Precisament perquè aquest és l'argument de la novel·la: una aplicada destrucció de la continuïtat de tot allò que els nostres antecessors han explicat en les seves novel·les, amors, rancors, protestes, intrigues; però no sols això, també tracta d'explicar-ho tot de la novel·la, dir sincerament que el narrador ha perdut fa temps la ingenuïtat que sembla necessària per a fer una novel·la, i ensenyar el folre, treure a flot les entranyes de la mina-novel·la. El narrador ens explica qui és ell, i com s'ho fa per treure peça a peça tots els trossets de la panxa de la mina-novel·la. I perquè sabem qui és ell i què li agrada, i què no li agrada i en quin temps viu, ordena els trossets de text-intertext, sense que hi manqui, és clar, l'inevitable testimoni de Julia Kristeva, en aquest cas, elegit a consciència... **Canviar sense parar de direcció, anar com a l'atzar fugint de tota finalitat, per un moviment d'inquietud que es transforma en distracció feliç, aquesta ha estat la seva primera i més segura justificació.** Però així com per als nostres avis — i que consti que jo em sento de l'elenc dels avis— aquesta distracció feliç s'aconseguia amb passió i embriaguesa, per a nosaltres — ens diu el narrador per als néts que neixen a la consciència nacional a la primavera dels anys seixanta, no hi pot haver ni passió ni embriaguesa. Hi ha d'haver, insisteix el narrador, una angoixosa lucidesa, un saber d'avançada que no calen herois, i que, per tant, allò que es conta dels no-herois ha de ser una novel·la.

Mentrestant, mentre el narrador ens invita, a nosaltres lectors, a fer la nostra maqueta novel·lística a casa, amb els trossets que ell ens dóna, llisquen, com qui no ho vol, els instants lírics, que mai no manquen en una novel·la ben feta del temps dels avis del narrador i fins dels nostres avis. **Moro amb el meu temps i només espero la necessària comprensió que també som llevat d'aires nous, fems de florida inevitable.**

El text-novel·la, la novel·la antinovel·les són, comptat i debatut, les novel·les tradicionals, tòpiques, repetició infinitament avorrida de clixés suats. La novel·la, doncs, es clou en ella mateixa, retrobant el text que l'ha iniciada amb una ampla paràbola, amb una retòrica de bona llei explicant com sortim tots col·lectivament del silenci i de la por. Per això gairebé ni et sorprèn el facsímil-autògraf de l'esborrany que ve a acomiadar-te. I és amb una estranya emoció que te n'acomiades, del narrador.

© de l'autor